

Adolescents

TORNAR A CONNECTAR ELS JOVES

Intercanvi de coneixement per formar-los i inserir-los en el mercat laboral

LAURA PINYOL

Com crear millors oportunitats d'ocupació i itineraris formatius per a joves desconnectats? Sota aquest títol es va celebrar la cinquena edició de les 10x10 Càpsules d'Innovació Social el 17 de març al CaixaForum de Barcelona. La jornada, organitzada per Sumar, empresa pública d'acció social de Catalunya, en col·laboració amb UpSocial i amb el suport del departament de Treball, la Diputació de Girona, l'Obra Social La Caixa i la Taula del Tercer Sector Social de Catalunya, va servir per conèixer deu experiències innovadores, tant del sector públic com del tercer sector, que tenen la finalitat de reenganxar joves desconnectats.

PERFILS I PERSPECTIVES

Però ¿qui són els joves desconnectats? Segons l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE), són els joves que no treballen, no estudien ni reben cap tipus de formació. Un perfil abundant –al conjunt de l'estat espanyol se situa entorn del 13%– que corre un risc altíssim de quedar al marge del mercat laboral, un risc que augmenta de manera exponencial en els casos en què no s'hagi acabat l'educació secundària i es presenti, per tant, un nivell baix de competències.

La crisi econòmica ha castigat durament una generació que ha crescut amb aquesta perspectiva al horitzó. Segons la publicació de la direcció general de Joventut *Panoràmica de l'estat de la joventut a Catalunya* (febrer 2017), la taxa d'atur juvenil catalana se situa en el 24%. Segons les dades, l'atur juvenil afecta amb més duresa els joves sense estudis postobligatoris (38,4%). En canvi, la taxa entre els que tenen estudis postobligatoris s'estableix en el 16,6%. Tanmateix, hi ha prop de 106.000 joves d'entre 16 i 24 anys que no tenen feina ni estan en processos d'educació o formació professional.

CÀPSULES D'ÈXIT

És per això que la celebració de la cinquena edició de la jornada 10x10, enfocada per primera vegada en una única temàtica, va presentar iniciatives públiques, privades i mixtes amb la voluntat de reconnectar aquests joves amb el mercat laboral i l'activitat formativa. Estanis Vayreda, director general de Sumar, explica: "En les jornades anteriors havíem optat per conèixer diversos projectes d'àmbits diferents; en canvi, enguany, vam apostar per centrar-nos en aquest col·lectiu de joves, perquè és un perfil general que podem trobar a totes les ciutats".

CABAL MUSICAL

En les Càpsules d'Innovació Social es presenten deu projectes innovadors que, prèviament, durant mig any Sumar i UpSocial han seleccionat després d'analitzar 112 projectes, dels quals vint resulten finalistes. Un jurat d'experts va seleccionar les deu iniciatives més innovadores i amb més potencial per ser repetides en altres llocs de Catalunya. Jorge Rovira, CEO d'UpSocial, explica que en aquest procés “identificar les experiències que responguin al repte” que s'havien proposat “implica una feina de reconeixement del terreny i del territori en què el que preocupa és que puguin tenir el màxim d'aplicacions”.

EINES I MÈTODES

Aquestes píndoles de projectes reeixits es van presentar davant un auditori amb més de 360 assistents, entre els quals hi havia persones de l'àmbit polític, tècnics d'administracions públiques i entitats del tercer sector i professionals dels serveis socials. L'objectiu és que en prenguessin nota per exportar-los a altres terrenys. El denominador comú de totes aquestes experiències és una realitat constant: un de cada cinc joves és una persona desocupada que deixa de buscar feina, de manera que són una bossa de població desocupada oculta que no apareix a les estadístiques de l'atur.

Casos com el Projecte Shere Rom, que impulsa 5dBarcelona, s'han implantat originalment a l'àrea metropolitana de Barcelona i s'han aplicat també posteriorment a Sevilla. És un servei que persegueix la inclusió educativa a través de projectes TIC fets a partir de la col·laboració d'estudiants de la UAB que, amb la seva implicació, acaben convertint-se en referents de nois i noies d'entre 8 i 14 anys d'entorns en risc d'exclusió social i comunitats minoritàries. O el programa d'Ocupació al Bages Industrial, promogut per l'Ajuntament de Manresa en col·laboració amb el Consell Comarcal del Bages i altres municipis de la comarca, que va dirigit a joves aturats sense formació adequada per respondre a les vacants laborals que genera la indústria minera, de forta implantació i lideratge al territori. El programa promou la inserció laboral a partir de “la millora de la qualificació de les persones en atur per poder donar resposta a les necessitats empresarials d'una indústria molt arrelada”, explica la coordinadora, Mercè Blanco.

En altres territoris, com els rurals, el problema és retenir la gent jove quan marxen a estudiar a fora. És en el que se centra el programa per a la inserció laboral Odisseu, del Consorci GAL de l'Alt Urgell i la Cerdanya, que en aquest cas es dirigeix a joves sobrequalificats per intentar retornar-los al territori després d'estudiar la carrera a la universitat. Sobretot, com diu Mireia Font, gerent del Consorci, volen “incentivar i facilitar el retorn del talent jove cap al medi rural”. Per això, el programa promou el compromís social dels joves amb el seu territori d'origen.✖

L'exemple

La iniciativa 10x10 recull alguns exemples d'èxit

Cabal Musical

Acompanyament artístic i suport professional a talents musicals joves de barris desfavorits, perquè converteixin les seves inquietuds creatives en projectes d'emprenedoria.

Implantació original: Barcelona.

Zones on s'ha reproduït: Sant Adrià de Besòs, Badalona, Santa Coloma de Gramenet, Montcada i Reixac.

Esplai La Florida

Entitat que treballa en projectes socioeducatius adreçats a infància i joventut en risc d'exclusió social. Desenvolupa projectes prelaborals per a joves que surten del circuit escolar i es troben al carrer sense recursos ni expectatives.

Implantació original: l'Hospitalet de Llobregat, Barcelona.

Zones on s'ha reproduït: Sonseca (Toledo) i tallers de formació de voluntaris a Gines (Sevilla) i Guía de Isora (Tenerife).

Ocupació al Bages Industrial

Promou la inserció laboral en sectors d'activitat industrial del territori.

Implantació original: comarca del Bages (Castellbell i el Vilar, Súria, Cardona, Callús, Navarcles, Artés, Sallent, Sant Fruitós de Bages).

Projecte Shere Rom

Programa d'aprenentatge servei que busca la inclusió educativa a través de projectes TIC.

Implantació original: àrea metropolitana de Barcelona.

Zones on s'ha reproduït: Polígono Sur (Sevilla).

El Llindar

Escola de Segona Oportunitat que impulsa actuacions educatives i

professionalitzadores per a joves que no encaixen en les ofertes d'ensenyament. La formació es fa amb itineraris més llargs, flexibles i adaptats.

Implantació original: Cornellà de Llobregat, l'Hospitalet de Llobregat i Barcelona.

L'EXPLORADOR REPRIMIT

NO NEIXEN ADOLESCENTS

Acabo de participar en la celebració dels trenta anys del Centre de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç (CDIAP) de Sant Boi. He conviscut amb adolescents que vivien en el món de l'espectre autista però que, gràcies al fet d'haver tingut a temps propostes i estímuls comunicatius, són ara xerraires lúcids. També he estat amb joves Down que gestionen activament la seva diversitat funcional perquè, des de ben petits, s'ha ajudat la seva família a crear el marc educatiu adequat. Uns altres, de pocs anys, que ara s'espavilen, estarien en els territoris del fracàs si, amb pocs mesos, no haguesin accedit als estímuls i les oportunitats educatives que la seva família no els podia donar.

Sovint, a l'adolescència, quan tot entra en crisi, apareixen les marques i els déficits dels primers temps d'infància, però tendim a pensar que tot és un problema nou. És el moment de recordar que potser aquests joves no serien així si ens n'haguéssim ocupat adequadament, a temps, quan tot depenia de les oportunitats que els adults proporcionem als infants. He explicat que no existeix el determinisme. Que cap infant està condemnat a no ser, a arribar a l'adolescència sense ser en positiu. Sempre seran les oportunitats i els estímuls educatius que els envolten els que condicionaran el seu desenvolupament. La primera obligació de la societat adulta és garantir, amb recursos i serveis diversos, que tothom tindrà al seu abast la dosi bàsica d'abraçades, d'experiències i descobriments, de paraules i músiques, de relacions amb altres infants, de percepcions de seguretat entre diferents adults.

A vegades, el desenvolupament infantil inicial pateix distorsions. Es dona enmig de confusions emocionals d'origen divers. El caos personal i relacional no els permet començar a aclarir-se i diferenciar-se. L'atenció primerenca fa que a poc a poc vegin llum i madurin sense convertir el desordre en trastorn mental. En altres situacions, la singularitat infantil té a veure amb la diversitat madurativa que genera una genètica diferent. La lluita familiar per la normalitat passa per ajudar-los des del primer moment a construir els recorreguts singulars de la seva diversitat funcional. Només així poden arribar a no viure la singularitat com a déficit que inhabilita. Ho hem oblidat, però ningú neix adolescent.✖

JAUME FUNES
Educador i periodista